

ФОЛКЛОР

ФОЛКЛОР

Словесно народно творчество или фолклор е събирателно понятие за литературни произведения с неизвестен или неуточнен (анонимен) автор, а всъщност е налице съавторство при устното им предаване, като това общо авторство се приписва като цяло „на народа“. В края на ХХ век в българския език започва да се използва английската дума фолклор (от folk - народ, lore - мъдрост, англо-саксонизъм изкован през 1846 от Уилям Томс, с който се заменя предходното понятие на английски език - popular antiquities, което на български е прието във фолклористиката да се превежда като „популярни старини“, макар да корелира с българското „народни обичаи“.

Народното творчество е съвкупността от прояви на устното творчество (разкази, легенди, поговорки, суеверия, песни, обреди, а също и гатанки и др.) на определен етнос. Обикновено произведенията се разпространяват устно, но с възникването на идеята за националните ценности започват да се записват, а и издават, като част от националното (литературно) наследство. Изследователите в областта на фолклора се наричат фолклористи, а академичната дисциплина е фолклористика.

Концепцията за фолклора се развива като част от идеологията на романтичния национализъм от 19 век, който първоначално клони към това да впрегне народната култура в услуга на собствените си цели. Чак през 20 век етнографите се опитват да започнат да записват фолклора обективно. Братята Вилхелм и Якоб Грим са сред пионерите в това начинание - те събират устно предавани германски приказки и публикуват една първа подборка под заглавието „Детски и битови разкази“ (Kinder- und Hausmarch) през 1812-а.

Първи Йохан Готфрид фон Хердер препоръчва записването и запазването на фолклор, за да се документира автентичният дух, традиция, и идентичност на германския народ.

ЕЛЕМЕНТИ НА ФОЛКЛОРА

Докато фолклорът може да притежава религиозни или митични елементи, той типично се обвързва по-скоро със светските традиции на всекидневния живот. Фолклорът често обединява практичното и езотеричното в единен разказвателен „пакет“. Затова фолклорът често е бивал смесван с митологията, и обратното, защото се е приемало, че каквато и да е образна история, която не засяга доминиращите убеждения на времето, не е от същия статус като тези доминиращи убеждения — т.е. тук се изключват понятията религия и религиозни вярвания. По този начин римската религия е наречена „мит“ от християните. Така и мит и фолклор стават два термина, които обхващат всички фигуративни разкази, които не кореспондират с доминиращата структура на убеждение.

Понякога фолклорът е религиозен по естеството си, каквито са разказите за уелсецът Мабиногион или разказите, намерени в исландската скалдическа поезия. Много от разказите в Златната легенда на Яков Ворагински също въплъщават елементи на фолклор в християнски контекст: примери на такава християнска

митология са темите, които са оплетени около Св. Джордж или Св. Кристофър. В този случай, фолклорът е използван в квазипейоративен смисъл. Разказите за Один Скитникът имат религиозна стойност за норвежците. Той написва историите, защото те не пасват на християнската конфигурация по същество, а са фолклор.

От друга страна, фолклорът може да бъде използван за внимателното описване на фигуративен разказ, който няма теологично или религиозно съдържание, но вместо това спада към безсъзнателните психологически модели, инстинкти или архетипи на ума. Това познание може да съдържа или не компоненти на фантастичното, като магични, етерни същества или олицетворение на неодушевени обекти. Тези народни приказки могат да произлизат или не от религиозната традиция, но въпреки всичко са психологически по природа. „Хензел и Гретел“ е един добър пример за това. Може да се каже, че предназначението на този разказ е не в инструкцията (в аспекта на светското), разглеждаща безопасността в гората, или в друг аспект - например това не е един предупредителен разказ относно опасностите от глад за големите семейства, а по-скоро е една история, която извиква силен емоционален отговор у слушателя (или читателя) поради универсалните теми и мотиви като „лошата майка“, „смъртта“ и „изкупление с бащата“. Тук има място за поука и поучително, но също така има послание, което е обърнато към психиката и психичното.

*Подбрал: Веселин Цветков; 11 „А“;
СОУ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ – Севлиево;
уч. 2007/08год*